

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.
A HAZAI NÉGY EVANGELIKUS EGYHÁZKERÜLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik hetenként egy íven; a Hivatalos Közlemények, mint az Ev. Őrálló melléklete, minden hónapban.

Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések szövegét és díját a szerkesztő-kiadó címére kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ-KIADÓ:

GEDULY HENRIK evang. lelkész,

NYIREGYHÁZA.

A lap ára egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2.50 kor.
Egyes szám ára 40 fillér.

A Hivatalos Közleményeket az anyaegyházak és felsőbbrendű iskolák ingyen kapják.

Hirdetés ára oldalanként 32 kor.

TARTALOM-JEGYZÉK: **Vezércikk.** Tiltakozás a képviselőház úrnapi körmenete ellen. *A beküldő.* — **Egyetemes nyugdíjintézet.** Az egyetemes nyugdíjintézet revisiójához. *Varga Pál.* — **Tárca.** A lelkész mellékfoglalkozásai. (Vége köv.) — Szobrot Thökölynek! *Sass Béla.* — **Belélet.** — **Hirdetések.**

Tiltakozás a képviselőház úrnapi körmenete ellen.

A soproni felsőegyházmegye lelkészi értekezlete a következő indítványt terjesztette az esperességi közgyűlés elé:

Akik hazai közéletünket figyelemmel kísérik, fájdalommal tapasztalják, hogy újabb időben a római klerikalizmus mily rohamosan nyomul előre minden téren.

Könnyű volna sok példát idézni, de csak a legutóbbi feltűnő esetet emlíjük fel. A képviselőház ez évben ugyanis Rakovszky István elnöklété alatt határozatilag kimondotta, hogy az úrnapi körmenetben hivatalosan részt vesz és a ház hivatalos küldöttségét tényleg Návay alelnök vezette a körmenetre.

Nemcsak a szabadabb napi sajtó zudult fel ez eset miatt; hanem kell, hogy mindenki, aki az úrnapi, e kései szülött, speciálisan pápista ünnepnek eredetét, intencióját és későbbi történetét ismeri, mélyen mogbofráncokozzék.

Az úrnapiját IV. Orbán pápa 1264. évi bullájában már eredetileg „ad confundendam specialiter haereticorum perfidiam et insaniam”, magyarul: „különösen az eretnekek hitszegésének és esztelenségének megszegyenyítése végett” rendelte el.

Hasonlóképen — és pedig most már a protestánsokra érve — mondja a tridenti zsinat (De cultu et veneratione huius sacramenti exhibenda cz. fejezetben) az úrnapi körmenet céljáról: „Ac sic quidem oportuit victricem veritatem de mendacio et haeresi triumphum agere, ut eius adversarii in conspectu tanti splendoris et in tanta universae ecclesiae laetitia positi, vel pudore affecti et confusi aliquando resipiscant.” Magyarul: „És így a győzedelmes igazságnak diadalt kellett ülnie a hazugság és eretnekség felett, hogy ellenfelei ennyi fénynek a láttára és

az egész egyháznak ilyen nagy vigadozása közben vagy csüggedten és megtörten elsorvadjanak vagy pedig megszegyenyítve és zavarba ejtve valahára eszükre térjenek.”

Akik maguk ilyen célzatot tulajdonítanak a Krisztus korától és szellemétől messze eső ünnepnek, azok nem követelhetik, hogy a különböző vallású, szabad, magyar polgárokat képviselő országgyűlés hivatalosan vegyen részt annak tüntető körmenetében.

És amilyen az eredete, olyan volt ez ünnepnek későbbi története is hazánkban. A Kolonich-féle Leopoldina Explanatio (1691) és a Carolina Resolutio (1731), ezek a lelkiismereti szabadságot mélyen sértő, magyar hazánk történetére szomorú árnyékot vető és bizonyos törekvéseket mai nap is híven jellemző rendeletek a céhekből való kizárással, pénzbírsággal és egyéb büntetésekkel kényszerítették protestáns iparosainkat az úrnapi körmenetben való részvételre.

Az olyan ünnepért, melynek ilyen a története, protestáns magyar hazafi nem lelkesedhetik; de nem is engedheti, hogy az ő nevében oda országos képviselőket küldjenek. Az ily képviselőnek talán lehet értelme ott, hol a római katholicizmus uralkodó államegyház, de nálunk egyenesen bele ütközik a vallási egyenlőséget és viszonyosságot hirdető 1848-iki törvénybe.

Annál inkább óvást kell tennünk az országgyűlésnek az úrnapi körmeneten való hivatalos képviseltetése ellen, minthogy a felülről jövő példa ezután még inkább táplálhatja azt a téves véleményt, hogy alsóbb fokon a megyei és városi protestáns tisztviselőknek hivatalos állásukból folyó kötelességük a lelküktől idegen processión nem csak megjelenni, hanem esetleg ott a diszlövésre és zeneszóra le is térdepelni.

A fentiek alapján tisztelettel indítványozom:
„Intézzék lelkészi értekezletünk az egyházmegyei és kerületi közgyűlés útján fel-

terjesztést az egyetemes közgyűléshez és pedig oly értelemben, hogy egyházegyetemünk keresse meg a magyar képviselőházat, hogy tiszteletben tartván a vallási egyenlőséget biztosító 1848-iki törvényt, jövőben az úrnapi körmenetben, egy ilyen kifejezetten felekezeti ünnepen, mely a vallási türelmetlenség jegyében született s egész történetében is a vallási üldözés emlékeivel van összeforruva, többé magát hivatalosan ne képviseltesse, az ily képviselő által a protestánsok vallásos önérzetét kihívólag ne sértse;

mondja ki továbbá egyetemes közgyűlésünk, hogy alsóbb fokon is oda fog hatni, hogy protestáns vallású megyei és városi tisztviselők az ilyen kihívólag tüntető és a protestáns önérzetet mélyen sértő ünneplésen részt ne vegyenek.

A f. hó 18-án tartott esperességi gyűlés is elfogadta az indítványt és felterjeszti az egyházkerület elé.

Jó volna, ha egyéb lelkészi értekezletek és esperességek is tárgyalnák ez ügyet s hasonló értelemben felterjesztést intéznének egyházegyetemünkhöz, hogy annál hathatósabban nyilatkoznék meg egyházunk tiltakozása és jogos követelése.

A beküldő.

EGYETEMES NYUGDÍJINTÉZET.

Az egyetemes nyugdíjintézet revíziójához.*)

Az egyetemes nyugdíjintézet felállítása óta az első tíz év ez évvel letelik s így az revízió alá kerül. Csak itt-ott hallani egyes hangokat a revízióról, a nyugdíjintézeti bizottságtól nem hallottunk semmit, hogy mily irányban óhajtáná azt végrehajtani, melyhez aztán minden oldalról hozzászólhatnánk, pedig már a küszöbön van az 1908. év január 1-e.

Igénytelen soraimmal a revízióhoz akarok szólni, talán felszólalásomban talál a bizottság némi használható gondolatot s másokat is megszólalásra serkent.

Alapja egész okoskodásomnak az: 1. hogy az 1898—1907. dec. 31-ig terjedő időre készített s most is érvényben levő munkálat alapos és lelkismeretes számítás eredménye, a melynek alapján határozottak meg a különféle járulékok és nyugdíjigények; 2. hogy ez a kulcs talán egészében, talán csekély változással — megmaradt volna az új tíz évre is, ha semmi újabb körülmény közbe nem jő.

*) Bár e cikket szerzője más lapnak is beküldte s az ott (l. a „Magyar Szó“ egyik júniusi számát) meg is jelent, — az ügy fontosságára való tekintettel kivételt teszünk vele s közöljük mi is.

Szerk.

Vegyük tehát úgy, mintha semmi közbe nem jött volna. Az egyetemes nyugdíjintézet beszédvén a járulékokat, folyósította volna a nyugdíj igényeket, melyekre — azt hiszem — az évi járulékok s a tíz éven át gyűjtött tőkének kamata elegendők lettek volna, mert ha nem, akkor a matematikai kulcs lett volna hibás, mit fentebb kizártnak tekintettem.

Az egyetemes gyűlések elé nyújtott jelentésekből azt látom, hogy az intézet évi járulékszámolója kitett átlagban — hogy kerek számot mondjak — 120 ezer koronát; az egyszersmindenkorra adott 50 ezer korona alaptökével, a tagok részéről egyenként befizetett 120 kor. tökével, kegyadományokkal, alapítványokkal s egyéb jövedelmekkel 1905. év végén az alaptőke 1.100.000 koronára szaporodott fel s így az 1907. év végén remélhetőleg kitesz 1 millió 300 ezer koronát. Az évi járulékok — a jelentések szerint apad — bizonyosan kitesz 110 ezer koronát, az 1 millió 300 ezer kor. alaptőke hoz évente 40 ezer koronát, így az intézet 1908. évben rendelkezik 150 ezer korona évi jövedelemmel, hogy csak a legbiztosabb számadatokat vegyem fel. Ha az új tíz évben megháromszorozódik is az intézet segélyét igénybe vevők száma, még akkor megfelelhet az intézet kötelezettségének, sőt némi összeg tőkésítésre is marad. De azt alig hiszem, hogy egyszerre megháromszorozódnék, mert még a biztosított igény oly csekély, hogy abból a fokozódott életigények és drágaság miatt nyugalomban megélni lehetetlen s így csak azok mennek nyugalomba, akik egy s más okból kénytelenek. Meggyőződésem tehát az, hogy a régi járulékokkal s a régi biztosított igényekkel az intézet a következő új tíz éven is fennállhatna.

De új helyzet állott elő azzal, hogy az állami költségvetésben már 1907-ik évre is meg van szavazva egy összeg a nyugdíjintézet számára, mely kétség kívül az egyetemes nyugdíjintézetet illeti, nem részesülhet belőle sem az erdélyi szász kerületi, mint a többi négy kerületi nyugdíjintézet sem.

Úgy hallom, hogy az van tervbe véve, miszerint a megszavazott segélynek 15%-a fordítatik a nyugdíjintézetre. Egyelőre fogadjuk el számításunk alapján a 15%-ot, alább kimutatom, hogy az nem elég.

15% mellett a nyugdíjintézet kapna 1907. évre 45 ezer, 1908. évre 90 ezer, 1909-re 150 ezer koronát, tehát 1909 től kezdve újabb 150 ezer koronával rendelkezik az intézet. Ha az intézet a fentebb kimutatott 150 ezer korona évi jövedelemmel kielégíti a most biztosított igényeket, felületesen gondolkodva azt mondhatnók a kétszer 150 ezer korona évi jövedelemmel kielégít kétszeres igényeket. Ez nem állhat meg, mert akkor a kongruás lelkészek nagyrésze nyugalomba menne, hisz az teljes fizetésüknek felelne meg lakás nélkül ugyan, de dolog nélkül is. Erről tehát józan ésszel ne beszéljünk!

Mi volna tehát teendő az új segéllyel! Tervem ez.

Most a tagsági díj 56 korona. Miután a lelkészek legnagyobb része kongruás, az összeg le nem szállítható, mert akkor az állam annál kevesebbet folyósít kongruára, fel sem emelhető, mert akkor a felemelt összegért hiába folyamodnánk az államhoz, hisz azt mondhatná: ép e címre adtam segélyt. Az egyházak évi járuléka sem szállítható le, mert akkor az egyház szükséglete kevesbedvén, az államsegély is kevesbedhetik s így magunk vállalánk kárát, mintegy visszaadnók az államnak az egyházak járulékát. A 48 ezer kor. közalapi segély sem vonható el, mert hiszen ki van mondva, hogy ezen 3 millió segély az eddigi segélyeket érintetlenül hagyja, tehát azok ezután is folyósítatnak, sőt esetleg emeltetnek is. Úgy az egyes tagok és egyházközségek, mint a kerületek és egyetem ezek alapján rendezték be háztartásukat s tekintve a nyugdíj stb. igények csekélységét, nem volna értelme a járulékok leszállításának, — és tekintve a folyton nehezebbé váló megélhetési viszonyokat s a fentebb mondottakat, felemelésének sem.

Így tehát nem marad más hátra, mint az új tíz évre a régi járulékokat és igényeket érintetlenül hagyván, ezen új segéllyel az új tíz évre, tíz évi várakozási idő mellett a második 800 korona stb. stb. igényt felállítani, ép oly módozatok mellett, mint az első tíz éven volt. Ehhez aztán nem járulna senki semmivel, maga a segély adná a járulékokat, fizetné az igényeket. A tíz év folyama alatt a most már biztositott 800 korona igény fölé jó a kegydíj az évekkel fokozódva, az özvegyeknek a 400 koronán felül a levonásokkal az újabb kegydíj, úgyszintén az árváknál a most már megillető összegén felül az árvadíj, csak a második 10 illetve 5 év elteltével lenne a mostani igények kétszerese folyósítva.

Azokra nézve, kik nem 1898-ban, hanem később lépnek be, szintén a két várakozási idő álljon érvényben. És pedig: ők is fizessenek 120 korona alaptökét s évi 56 kor. tagsági díjat, melyért jár nekik 10 év után 800 kor. nyugdíj stb. úgy mint az az első tíz évre meg van állapítva. Azután a már elért 800 kor. nyugdíj stb. igény fölé a második tíz évben nekik is a kegydíj stb. s ők is csak 20 illetve 15 év múlva nyerjenek 1600 kor. nyugdíjat, özvegyeik 800 korona kegydíjat, árváik a segély kétszeresét. Így úgy az első mint az utolsó belépőkkel szemben fennáll az osztó igazság.

Úgy de az első megalakulásnál az egyetemes egyház 50 ezer korona alaptökét s minden tag 120 kor. alaptökét fizetett be, mely utóbbi, kerek számmal 710 állomás után, 85,200 korona, a kettő együtt: 135,200 kor. Miután e második alapba senki nem fizet, miután ez alaptökére itt is szükség van, hogy 10 év múlva itt is meglegyen az 1 millió 300 ezer kor. alaptöke: a segély 15%-a nem elegendő. Hogy az a 135,200 kor. alaptöke bejőjön az államsegélyből 1907—1911. években 20% fordítottassék a nyugdíjintézet javára, azután elegendő lesz 15% is.

Az újabb tíz év végén az intézet rendelkezik: 2 millió 600 ezer, talán 3 millió tőkének kamatjával mondjuk 100,000 koronával
az államsegélyből évi 150,000 „
egyházi járulékokból . 110,000 „

összesen 360 ezer koronával, mely akkor — a maihoz képest — a kétszeres igények kielégítésére elegendő lesz, mert az, nagyjából számítva, 100 nyugdíjas lelkésznek — pedig annyi egyszerre soha sem lesz — és 250 özvegynek kielégítésére elegendő.

Még az új tíz múlva sem mennének a kongruás lelkészek tömegesen nyugalomba, mert szent meggyőződés, hogy már akkor a fizetési minimum 2400, vagy 3000 korona leend, hiszen minden józan eszű ember belátja, hogy egy lelkész 1600 koronából családdal meg nem élhet.

Így vélem én minden nagyobb matematikai számítás nélkül — alapul fogadva az 1898. évtől kezdődő tíz évre kidolgozott matematikai kulcsot — az egyetemes nyugdíjintézet revízióját keresztül vinni, illetve a nyugdíjintézetet megalakítani.

Galsán, 1907. június 12.

Varga Pál,
ev. lelkész.

T Á R C A.

A lelkész mellékfoglalkozásai.

Melyek megengedhetők? Melyek hathatnak benitóltag apostoli feladatának betöltésére?

A kereszténység fogalmát, lényegét, velejét, hogy ne mondjam eszményét, úgy értelmezhetjük: hogy az az Isten elvesztett eredeti hasonmásának a Krisztus és az emberiség együttes működése által az emberben való helyreállítása; — mert az ember, ki eredetileg a teremtés remeke, Isten élő tiszta képe volt, a bűn által megromolván, torzképpé vált s önmagától eredeti állapotát vissza nem nyerheti, csakis a kereszténység, vagyis Jézus evangélioma, lelke s élete folytán jut oda, hogy az atyának minden teremtménye, a fiúnak minden cselekedete s a szent léleknek minden adománya az ő üdvére szolgál —; ha a keresztény ember hitben az isteni kegyelem minden nyilatkozatát elfogadva benne a Krisztus alakot ölt, testté s valósággá válik; vagyis ha ő Krisztus urunkkal egy lényt, egy személyt képezvén a Krisztus lelke az ő lelkébe — Jézus teste az ő testébe, az Úr élete és vére az ő életébe és vérébe megy át, s ő Krisztusnak ő beléje oltott szeretetével Jézus cselekedeteit és művét gyakorolja: akkor lesz ő ismét a teremtés remekévé; akkor valósul meg a kereszténység eszménye, hogy Jézus főpapi imája szerint az Isten, a Krisztus és az emberiség szentháromsággá egyesül, melyben az Isten lesz minden mindenkben!

Hogy az Isten és az emberiség ezen együttes remekművéről mondhassák: elvégeztetett, s ama mennyei szombatnap szent nyugalomban a remekmű szemléletében örvendjenek: „hogy igen jó“: e célra egyházunk a kereszténységnek közege, esz-

köze, intézete és közössége, melyben mi, lelkészek, híveinkkel együtt az Istent lélekben és igazságban szolgáljuk, az isteni kegyelmet a Krisztusban elsajátítsuk, szóval a Krisztust kövessük!

Ez a mi lelkészi hivatalos vagy főfoglalkozásunk! Ehez nemcsak hívány, rendszabály s törvényszabta minden ténykedés, hanem a hivatallal s hivatással járó többé-kevésbé önkénytes minden egyéb foglalkozás is tartozik, jelesül: írásmagyarázati órák, valóságos előadások tartása, kül- s belmissziói intézmények, ifjú-, nő- s egyházi ének-egylet, gyülekezeti könyvtár, óvoda, vagy gyermekkert létesítése, női kézimunka-, nevelő- s jótékony intézetek alkotása s pártolása is!

Ez is mind fő- s hivatalos-, de nem mellékfoglalkozás, ez mind, püspök urunk szavával élve, a mi apostoli feladatunkkal vele jár!

Aki hivatalát komolyan viszi, azaz teljes szívből, teljes lelkéből s minden erejéből lelkészi tisztjének meg akar felelni, az ugyan legyen ám ember, hogy minden e kötelemének eleget tegyen! Az mellékfoglalkozásra alig gondolhat; nagy kiterjedt s fárasztó gyülekezetben, más tulajdonképeni, vagy úgynevezett mellékfoglalkozásra nem igen marad ideje! Kisebb, nyugodtabb s jobb módú gyülekezetben ez előbb lehetséges! De vannak, hála az Istennek, oly lelkészeink is, akik a legkiterjedtebb s legfárasztóbb fárakban is, nemcsak a fentemlített összes fő- hanem az ezután tárgyalandó s felsorolandó egy vagy több kiváltképeni mellékfoglalkozásra is fordítanak időt és erőt, mellyel gyülekezetük lelki gondozását s épülését nem károsítják meg, hanem részben lelki, részint testi jóllétét, munkakedvét s életörömét előmozdítják. Csak Rajesányi, soproni, Riggenbach, bázeli egyetemi theol. tanár, személyes előadásai s Palmer „Evang. Pastoraltheologie“ című műve állván rendelkezésemre, de egy emberöltőnél tovább, meglehetősen küzdelmes és mozgalmas gyülekezetekben már magam is szolgálván az Urat s az ő egyházát, könnyebb áttekintés végett a lelkész mellékfoglalkozásait felosztom: I. lelkiekre ii. testiekre.

I.

A lelki mellékfoglalkozásokhoz, melyek tehát többé-kevésbé a lelkész szellemét veszik igénybe, tartoznak: az öntovaképzés, folytonos tanulás, tanítgatás, tudomány s művészet pártolása s terjesztése, a tudomány lehető továbbfejlesztése s irodalmi működés.

Legelső helyen áll a folytonos önképzés s továbbtanulás! „Holtiglan tanul a jó pap.“ Mert az iskolai s főiskolai tanulás s tanulmány mind csak alapvetés, csak kezdet; ami ott röviden összefoglalva s ideháza múlt időkben, fájdalom, csak csónkán adatott s adathatott elő, azt hivatalunkban kiegészíteni, pótolni, bővíteni, terjedelmesebben s mélyebben meggondolni, elménkben forgatni s megemészteni kell; a szentírásba magunkat nemcsak betanúlni, hanem beleélni szükséges; hogy az nemcsak saját szívünkben, szellemünk- s jellemünkben meggyőződéssé megjegecedjen, hanem híveinkben is lélekké s életté váljék! Tanulmányozzuk híveinket, azok életét, szellemi s testi képességeit, tanulmányozzuk, ismerjük meg egymást s önnönmagunkat is egyre jobban, hogy tudjuk, hol közöljük tej- hol erős ételként az igét s hogy tehetségünk, hajlamunk, véralkatunk, helyzetünk s pénzerőnkhez képest, mely tudományos vagy gyakorlati szak- vagy egyéb mű-

veket szerezzünk meg magunk s mely szellemi táplálékot híveink számára. A folytonos öntovaképzés megedzi, felfrissíti, megifjítja a lelkészi szellemet, megeleveníti a híveket is! Nemcsak az apostoloknak s lelkészeknek tehetsége, ereje, hajlama s temperamentuma, hanem a gyülekezeteknek észjárása, életmódja, környéke, helye s szellemi láthatára is különféle, s azért minket, egyes lelkészeket is, más-más mellékfoglalkozásra szorít!

Akinek adatott, az kutasson ám forrásműveket, fürkésszen a történetben vagy természetben, mint p. o. Kalchbrenner, egyházmegyénk fia, a későbbi szepesi jeles botanikus, lelkész és akadémiai tag; hatoljon a mélyre s vigye előbbre a tudományt, vagy annak egy ágát egy lépéssel. A kit félreeső, távol s elszigetelt gyülekezetek készítet, a jogból, országos, igazgatási, törvénykezési vagy itelőségi, katonai vagy polgári törvényekből, vagy a pastorális medicinából szerzett ismeretével sokat használhat híveinek a perkedvelők kibékítésére, a kisebb bajok megszüntetésére, anélkül azonban, hogy az orvos vagy prókátör hatáskörébe avatkoznék. Akit a szentlélek megszáll, az írjon maga is szent cikket, építő könyvet, magasztos éneket!

De mindezen mellékfoglalkozásai közt tartsa szeme előtt a nagy apostol szavát: „Mindeneknek minden lettem, hogy mindonestül fogva valakiket megnyernék.“ (I. or. 9, 22.) A lelkek, még a leggyarlóbb lelkek gondozása a fő s első apostoli, azaz lelkészi foglalkozás. Amely lelkész jobban szereti a tudományos munkát, mint a lelkészséget, váljon meg az úttóbbtól; amely lelkész inkább kedveli a cikks lapszerkesztést, mint nejét, családját, annak gondozását s felnevelését, az férjnek s családapának sem való!

Nem egy lelkész van, ki nemcsak diák vagy theologus korában tanított s nevelősködött, hanem még mint lelkész is, vagy bukott- vagy magántanulót készít elő vizsgára, vagy táplál házában testileg is s szellemileg is!

Amely lelkésznek a donum docendi és erudiendi megadatott, ily szép felfrissítő, lelkesítő munkában is, melyben saját tanuló ifjúkorát némileg újra élheti, mértéket tartson! A lelkészi hivatal teendői az elsők! Sőt aki saját gyermekeit kiképezni vagy felnevelni tudja, bár tegye azt is szívet-lelekkel, tudja meg, hogy ő első sorban a hívők lelki atyja!

Ha ő lelkesedik tudomány s művészetért, lelkesítse híveit is a szépért, igazért és jóért, hogy eszök, szívök és érzékök tisztuljon s nemésüljön. Az irodalmi működés bármennyire is kedvenc-paripája a mi papirszázadunknak, — hogy a Prédikátor könyvének írója ma is felsóhajthatna: a sok könyvek írásának nem volna vége (12, 14): — még inkább háttérbe szoruljon a lelkek gondozása előtt.

Az írói viszketeteg hiúsága, a nagyvási hóbort, derék, fiatal, de tapasztalatlan elmét, könnyen öntúlbecslésre csábít s ez által fontos, jó ügyet másokkal nemhogy megkedveltet, hanem még inkább megutáltat s a messze távolban mereng, Anglia, Némethon s Északamerika világmissziójával szeretne versenyezni, megfélekedzővén a közéről: . . . fennállhat-e gyámöldánk s egyházkerületi leányiskolánk; lelkészözvegyeink s árváink nem éheznek-e? Erdemekben elhalt lelkész- s tanáraink leányai nem kénytelenek-e kerületünk könyöradományaiért esedezni . . . számos saját hívünk nem szükölködik-e lelki táplálék nélkül? . . .

Legyen, maradjon a szabadsajtó hatalom s földi nagy hatalom! De evang. lelkész azt túl ne becsülje; az Isten országát nyomdafestékké s papirossá ne alacsonyítsa le, mert papiros útja és vége az enyészet, de az Isten országa megmarad!

(Vége köv.)

Szobrot Thökölynek!

A Magyar Szó felkérte az ország protestánsait, hogy adakozzanak Thököly szobrára. A lelkes felhívás annyira meghatott, hogy adakozni akarok, de rögtön. Nem ugyan pénzt. Pénznél azonban szerintem többet érőt: jó gondolatot!

Atyámfiak, kézsmárkiak! Az a szobor, melyet Kézsmárkon felállítani akarnak, holt tőke, holt érc, mely helyén való és igen szép dolog annál, akinek sok pénze van; fényezésnek látszik annál, a kinek kevés a pénze. Mit szólnának hozzá, ha én értékes és drága szobrot vennék Budapesten a műcsarnokban; a legszükségesebbre, ruhára, élelemre lakásra pedig nem volna pénzem? Már pedig a protestáns egyháznak kevés a pénze és sokszor bizony, sajnos, a legszükségesebbre sem jut. Tán nem kell sokat magyaráznom, hogy ez így van. Mit törí magát Kézsmárk a szobor után? Ajánlok én értékesebb, marandóbb szobrot az ércebeöntött szobornál, amely aztán nemcsak áll, de él, mozog, dolgozik, munkálkodik, hadakozik, győzelemre vezet! No, kitalálják-e, milyen szoborra gondolok? Ugy-e, nem találják ki? Megmondom. Olyan szoborra, amilyent dr. Szabó Aladár és társai állítottak Lórántfy Zsuzsánnának Budapesten a Lórántfy Zsuzsánna-egyesület felállításával. Ezt a szobrot nevezem én élő szobornak s olyan szobornak, mely dolgozik, munkálkodik, harcol, győzelemre vezet! Ha ilyen szobrot állítanak a kézsmárkiak Thökölynek, akkor én is nemcsak cikket, de pénzt is fogok adakozni Thökölynek ilyen szobrára!

Atyámfiak, kézsmárkiak! Állítsanak Thökölynek ilyen szobrot s azonnal megy az én adományom nemcsak csengő szóban, hanem csengő pénzben is!

És most már én kiáltom: Kézsmárkiak! Szobrot Thökölynek!

Sass Béla.

BELÉLET.

Egyházmegyei gyűlés. A somogyi ág. hitv. evang. egyházmegye közgyűlését Nagykanizsa városában f. évi június hó 24-én tartotta meg. Ezt megelőzőleg az összesereglett gyűlési tagok és hívek gyámintézeti istentiszteletre telepedtek le az Úr házában. Itt az oltári imádságot Balogh István porrog-szentkirályi lelkész, esperességi jegyző mondotta, egyházi beszédet pedig, Máté 26. 15—18. versei alapján Mesterházy Sándor nemespátrói lelkész tartott. Az istentisztelet végén 22 kor. 40 fillér offer-torium folyt be a gyámintézet céljaira. Az istentiszteletet nyomban követte az egyházmegyei gyámintézet közgyűlése, melyen bejelentetett, hogy özv. Szalaczy Farkasné vente-pusztai (Zala-m.) földbirtokosnő a gyámintézet javára 200 koronás alapítványt tett. A szabad rendelkezésre álló összeg fele Barcsanak, másik fele meg Bagola fiókegyháznak jut osztályrészül, ez utóbbinak harangra. Majd Berzsényi Sándor egyházmegyei felügyelő rövid, de lendületes

és szívhöz szóló beszéddel megnyitja az egyházmegyei közgyűlést. Németh Pál esperes felolvassa nagy gonddal összeállított esperesi jelentését, melyben a legkisebb részletekre kiterjeszkedő figyelemmel mutatja be az egyházmegye egy évi életét. Itt megemlítjük a következő adatokat. Haidt Bálint nyugalmazott porrog-szentkirályi tanító a jelen év tavaszán elhalálozott. Szepetnekről Schrödl József segédlelkész Lajtaújfaluba lett rendes lelkészül megválasztva. Ugyancsak Szepetnekről Szabó István segédlelkész Tolnahidegkútra ment lelkésznek. Helyébe Haniffel Sándor jött kápláni minőségben. A Hrasztovacról Némethidegkútra távozott Seregély Béla lelkész helyét Dobrovólcz Milkó róm. kath. káplánból kiterés és megfelelő előkészítés által lett lelkész foglalta el. Zágrábban segédlelkészül Varga Imre alkalmaztatott. Bástájában a Felsőörről elmenni kényszerült Méryi Ádám nyert mint ideiglenes segédlelkész alkalmazást. Megemlékezett még az esperesi jelentés az egyes egyházközségek áldozatkészségéről is, mely arról tesz bizonyosságot, hogy a mi népünk általában szereti egyházát most is, mint szerették az apák a múltban és szeretni fogja e drága örökséget a jövőben is. Az esperesi jelentés kapesán választások ejtettek meg. Egyházmegyei törvényszéki bírakká megválasztottak: Véssey Mihály, dr. Andorka Elek, Véssey Ferenc és dr. Lajpczig Antal világiak, Mesterházy Sándor, Balogh István, Szalóky Elek és Madár Rezső lelkészek és Mikler Győző és Sass István tanítók és jegyzőül Zsiray József tanító. Esperességi jegyzőül Balogh István lelkész és dr. Andorka Elek vármegyei tiszti ügyész lettek megválasztva. A számvevőszék tagjai lettek: Madár Rezső és Kolozsváry S. elnöke mellett Borbély Gyula, Hérviz Sándor és Mayer Károly. A számvevőszék jelentése örvendetesen mutatja, hogy gyülekezeteink háztartása rendben van. Zágráb nem küldötte be számadásait és az egyházmegye terheihez hozzájárulni vonakodik. Az egyházmegye ezt megütközéssel fogadta és egyházkerülettől szigorú intézkedéseket kér e vonakodó gyülekezet ellen. Az iskolavizsgálatok jelentése tanügyünket jónak, több iskolában igazán kiválónak mondja, csak a lizói iskoláról volt kedvezőtlen a jelentés és ide a gyűlés bizottságot küld ki. A Zsedényi-öszöndijra kijelöltettek: Hérics Sándor nemespátrói, Mikler Győző légrádi és Hérics Zsigmond szökedenesi tanítók. A f. évi július 17-én Czellömölkön tartandó egyházkerületi gyűlésre kiküldetnek: Dr. Andorka Elek és Borbély Gyula megbízólevéllel, Madár Rezső, Mesterházy Sándor, Sass István, Hérics Sándor, Wölfel Gyula és Simon Jenő jegyzőkönyvi kivonattal. Megjelent a gyűlésen több iharosberényi egyháztag is, kik a törvényszéki tárgyalás alatt lévő tanítóválasztás miatt az egyházmegyét a gyülekezeti adókulcs megváltoztatására kérték, de mivel ez az ügy az egyházközségi közgyűlésen tárgyalva még nem volt, oda lettek utasítva. A jövő évi esperességi közgyűlés Path leányegyházközségben lesz.

Lelkészegyleti gyűlés. A somogyi ág. hitv. evang. lelkészegylet rendes tavaszi közgyűlését Nagykanizsán 1907. évi június 10-én tartotta meg.

A gyűlést az egylet elnöke Németh Pál vései esperes-lelkész nyitotta meg. Megnyitó beszédében testvéri szeretettel üdvözölte a megjelent lelkészeket, kik között ez alkalommal először jelent meg Haniffel Sándor szepetneki új segédlelkész, — és felhívta őket az evangéliom szellemében való harc folytatására.

Tárgyalás alá vétettek a Gyurátz Ferenc dunántúli püspök ur által az 1907-ik évre kitűzött kérdőpontok. E kérdőpontok közül arra, mely a lelkész mellékfoglalkozásairól szól, az egylet, a *lelkész mellékfoglalkozásainak* megjelölése mellett, kifejezést adott amaz óhajának, mely szerint a lelkészek javadalma annyira emeltessék fel, hogy azok ne legyenek utalva sok mellékfoglalkozás által is gondoskodni magokról és övéikről.

A 4-ik kérdő pont által érintett: „*Elagott lelkészek és tanítók menházának*” létesítését az egylet nem kívánja, nem pedig azért, mert egyházi tisztviselőink csekély kivétellel mind családos emberek, kik életalkonyukat is családjuk körében szeretik leélni; de kívánatos, hogy megfelelő nyugdíj által életalkonyuk mintegy meg legyen aranyozva.

Az 5-ik kérdőpont tárgyát: *az egyházkerületi árvaház* felállítását illetőleg az a nézete az egyletnek, hogy mentül előbb megvalósítandó, de lehetőleg egyszerű keretben, igazán polgári irányban, hogy egy-egy árva tartása lehetőleg kevésbé kerüljön és hogy minél több árváról történhessék gondoskodás.

Varga Gyula vönöczki esperes-lelkész átiratát a dunántúli lelkészek *korpótlék* ügyének némileg leendő rendezése tárgyában, melegen üdvözli az egylet és mivel egyházkerületünkben a közeljövőben akkora összeg fog felszabadulni, hogy 2 korpótlék létesíthető lesz, ennek életbeléptetését óhajtja, sürgeti sőt követeli is.

Luthertársaságunk két rendbeli felhívása is szönyegre került. Egyletünk erejéhez mérten kész mindent megtenni ez áldott intézményünk felvirágoztatására.

A közeljövőben tartandó *zsinat* ügye is szóba hozatott. E tekintetben az egylet nem óhajt a már meglévő és az életben eléggé bevált zsinati törvényeken sokat változtatni, de igenis kíván két dolgot. Kívánja azt, hogy az egyházi és világi elem paritása, zsinati törvényeink 12-ik §-ának megfelelőleg, minden fokozaton, tehát az egyetemes egyháznál is, *az egyetemes püspöki állás szervezése által*, érvényesüljön. Kívánja továbbá az egylet azt, hogy zsinatilag gondoskodás történjék a *lelkészek nyugdíjának 2000 koronára való felemeléséről*. A gyűlés bezárása után a lelkésztestvérek az Úrvacsorával való élés végett a templomba vonultak, honnan megerősödvé távoztak apostoli tisztük folytatására.

Szép oltárszentelési ünnepély. Vettük s az elején között kérdésre azzal a válasszal adjuk közzé e szép levelet, hogy bárki mástól vettünk volna is tudósítást, az evangélicmi hit oly igaz bensőségével nem igen lett volna megírva, mint a hogy ez a tudósítás szól hozzánk nagyrabecsült szerzőjének hívő női szívére keresztül. A tudósítás maga így szól: Nagytiszteletű Szerkesztő úr! Nem tudom, küld-e valaki tudósítást b. lapja számára a f. hó 23-ikán lefolyt *csernyei* lélekemelő oltárszentelési ünnepélyről! Az én szívem még most is úgy tele van meghatottsággal, hogy ha más nem vállalkozott, tehát én megírom — lehetőleg röviden — e szép ünnepély lefolyását.

Hogy a vallás megnyire meg tudja szentelni az emberi szíveket, hogy az Úr háza iránti szeretet mily áldozatkésztségre tudja lelkesíteni a hiveket, ennek a szívek mélyéig ható tanujelét tüntet fel a csernyei egyháznak oltárszentelési örömmünnepe. Mintha csak annak a pünkösdi szentléleknek szárnycsattogását hallottuk volna, mely a földi halandó szívét az égbe emeli, mintha csak annak a szent láznak melegét

éreztek volna, mely a szívekben egy új élet tavaszát fakasztja s az embert érzelmeiben, gondolataiban, egész lényében megnevesíti — úgy meghatotta mindnyájunk lelkét az a kép, melyet a csernyei gyülekezet lelki ujjászületése elének tárt. Boldognak érezheti magát a lelkész egész életére, hogy egy ilyen napot az Úr kegyelme megengedett érnie! Hiszen e napon az Ő minden akadályon keresztül törő vasakarata, az Ő lekipásztori hűsége, az Ő igazság- és rendszeretete mintegy megdicsőült! De tartsunk rendet! A lelkésznek van egy hű segítő társa, aki igazi mester az ünnepélyek rendezésében. Ez — miután otthon már nem akadt rendezni valója, egy bandérium élén az érkező esperes elé kocsizott, sőt egy talpra esett szép beszéddel üdvözli. Az egész vidékről seregesen tóduló nép erre meggyorsítja lépteit, hogy el ne kessék s részt vehessen Csernye vallásbuzgó népének örömmünnepe! Örökre felejthetetlen lesz előttünk az a kép, melyet e napon a csernyei szép nagy templom elének tárt! Fenyő galyakkal, virágokkal, koszorúkkal volt az egész felékesítve! De a természet virágainál még gyönyörködtetőbb volt az a virág, melyet a hivek arcán a jótett feletti nemes öröm fakasztott! Az egyház lányai most igazán virultak, mert a legkisebb iskolástól a legnagyobb hajadonig mind koszorus fővel jelentek meg a templomban s ott annak hajójában szép rendben sorfalat álltak, a legszebbek pedig mint egy élőkoszoru fonták körül az oltárt. Altmann Brunó tanító művészi előjátékával vette kezdetét az ünnepélyes isteni tisztelet. A kezdő ének után az oltár elé járult az esperes Zatkalik Lajos suúri és Horváth Sándor velegi lelkészeket kísérve s megtartá felavató beszédét, melyben kiemelé az oltár s szószerék szép hivatását. Egy, a tanító által szerzett szép alkalmi ének után Povázsay György lelkész lépett a szószerékre s ihlettségtől szinte ragyogó arccal tartá meg a szép ünnepi beszédet. A 26. zsolt 6-8. versei alapján azt fejtegeti: hogy minő drágakincseket nyújt nekünk az oltár s milyen szívvvel kell nekünk azokat fogadnunk! Az I-ső drága kincs, melyet az oltáron láthatunk, a biblia, ez az égi manna, az életnek az a kenyere, mely táplálja a mi lelkeinket az örök életre! a II-ik: a biblia mögött álló feszület, mely Krisztus Urunknak mindnyájunk bűnéért való áldozati halálát hirdeti. A III-ik drága kincs: a világosság, melyet az oltár égő gyertyái jelképeznek! E drága kincseket úgy kell fogadnunk, amint arra az oltár két angyala tanít. Az első kezeit imára kulcsolva lenéz, ez arra int, hogy mi is gyarló bűnös voltunkat átérzve, megalázódva: igazi bűnbánattal járuljunk az Úr színe elé az oltárhoz. A másik kezeit mellére téve boldogan ég fele tekint: ez arra tanít, hogy mi is az Istentől vett minden testi-lelki jókért hálátelten tekintsünk az égre fel, s a minden jó és tökéletes adományok adója iránt teljék el szívünk hittel, szeretettel s boldogító reménységgel! Az istentiszteletet az oltár előtti szép liturgiával fejez be. Az 587-ik ének hangjai mellett kezdődött az oltár megkerülésével és offertoriummal a kivonulás a templomból. Először az esperes, a lelkészek s ezek családja kerültk meg az oltárt s adták le áldozatukat. Ezek visszatérve helyükre, megindult a koszorus lányok árja, s úgy a többi óriási nép a legszebb rendben. (Összes offertorium: 242 K.) Az oltár és szószerék a sekrestyével együtt 1900 koronába került, de kivetni nem kellett egy fillért sem, az önkéntes adományok bőven fedezték a kiadásokat, sőt még egy szép kis összeg meg is maradt az oltár további fenn-

tartására. Adományokból befolyt: 2072 korona. Oh, bár gyujtaná lángra az Istennek szent lelke mindenfelé az Ur háza iránti szent szeretetre a sziveket! hogy terjedne ez által az Isten országa az Ur dicsőségére és az emberiségnek igazi üdvére és boldogságára! E hő fohással zárom tudósításomat. Nagytiszteletű urnak kitartást és sikert kívánva lapja szerkesztéséhez és kiadásához, hogy a Krisztus szellemétől minél jobban áthatva, emelkedjék belső értékben s az olvasókra gyakorolt nemesítő, áldásos hatásában! Ószinte tisztelettel Bakonymagyarszombathely, 1907. június 25. — *Hofbauer Pálne.*

Nagylelkű adomány. A rozsnói egyház az ősszel megkezdí monumentális templomához, mely 1785 től fogva torony nélkül állott, a torony felépítését, melyhez évtizedek óta gyűjti a pénzt. A torony harangokkal együtt körülbelül 70000 koronába fog kerülni, mely összeghez újabban Hevessy József rozsnói földbirtokos 5000 koronával járult azon kijelentéssel, hogy az egyház céljait jövőben is a legnagyobb készséggel támogatni fogja. Ezen szép, utánzandó példája az egyházszeretnek a most meginduló nyilvános gyűjtéshez — a még hiányzó összeg előállításához míg egyrésztől hathatós impulst ad, addig a kegyes adakozót, ki ily tekintélyes összeggel jő a cél megvalósításához segítségül, a legszebb színben tünteti fel. Az adományozónak egyházi közgyűlési határozat folytán, négytagú küldöttség mondott hálás köszönetet az egyház nevében.

Egyházfelügyelő beiktatás. A mult vasárnap foglalta el az egyhangú bizalommal megválasztott Pósch Gyula földbirtokos a rozsnói egyházfelügyelői állását. A templomban tartott közgyűlésre dr. Markó Sándor vezetése alatt küldöttség hívta meg az ujonnan választott felügyelőt, kit Terray főesperes üdvözölt, hatásos beszédben mutatva rá az egyházfelügyelői állás jelentőségére egyházunk életében, s felhívta, hogy tegye le a szokásos esküt, melynek elhangzása után Pósch Gyula — könnytől ázott szemmel — meghatva a teljes számban megjelent egyháztagekat az itt egész terjedelmében közlött — igaz vallásos lelkületről tanuskodó, protestáns egyháza szeretetétől átmelegült székfoglalóját mondta el, egyben az építendő toronyra való nyilvános gyűjtést 600 koronával megnyitotta.

A lélekemelő, gyönyörű székfoglaló beszéd szó szerint eként hangzik:

Főtisztelendő főesperes úr!

Tekintetes egyházi közgyűlés!

Megilletődve, hálás szívvel mondok köszönetet azon kitüntetésért, mellyel engem egyházfelügyelővé történt megválasztásom által megajándékoztak.

Hálám annál mélyebb és a reám háruló felelősség érzete annál súlyosabb, mert tudom, — hiszen gyermekkorom óta tanuja valék — hogy az egyházfelügyelői állásban engem megelőzők hosszú sora oly férfiakból állott, kik az egyházi élet terén kifejtett tevékenységük, itt szerzett érdemeik jutalmául nyerték el ez állás diszét; amig jelen esetben az egyház csak mintegy előlegezheti bizalmát egy egyszerű tagjának, kinek alig volt alkalma az egyházi terén bármi érdemeket szerezni.

Midőn ezen reám nézve súlyosító körülmények között is a reám esett választást köszönettel elfogadom, ezen elhatározásomnál két szempont vezérel.

Az első, mert elvem és meggyőződése, hogy az egyház, valamint az állam és társadalom joggal megkívánhatja minden tagjától, hogy az a közéleti tevékenység azon körét melyet számára a közbizalom — értve az igazi, nem keresett, de önként megnyilatkozó — közbizalom kijelöl, elfoglalja és azt, Istentől nyert több vagy kevesebb tehetségével, de okvetlenül akaratának egész erejével helyesen betölteni igyekezzék.

A második szempontom subjectív természetű és abból áll, hogy midőn a köteleesség hívó szava egyházam részéről intéztetik hozzám, annak megfelelni lelkem örömeire szolgál.

Az egyház ellentétben az állammal és társadalommal, végtelenül szerény, csekély igényeket, követelményeket támaszt tagjaival szemben, de végtelenül értékes az, amit nekik nyújt.

A gyermek zsege lelkében, az öntudat ébredésekor, az első ima vallásos ihlete szólaltatja meg a lelkiösmeret; az élővé váló lelkiösmeret azon hatalmas szózatát, melyet azután az életben már semmi sem képes elhallgattatni.

A vallásos érzelmre alapozott élő lelkiismeretbe bocsátja le szívó, éltető gyökerét az, ami az élet későbbi szakában mint erkölcsös életfelfogás; mint a jellem tisztasága és ereje; mint az akarat fegyelmézettsége, s mindezek felépítve a lélek egyensúlya, az ember benső erkölcsi tartalmát teszi ki.

Megszívlelendő továbbá mint elvitázhatatlan tény, hogy az ember sem a metafizikai elmélkedésben, sem az alkalmazott tudományok csodálatos vívmányainak káprázatában, legcsekélyebb mértékben sem képes azon delejtőt, azon biztos iránymutatót megtalálni, mely neki az élet viharai közt, s szenvedélyek és szenvedések forgatagában biztosan megtudná jelölni a köteleesség követendő útját. Erre csak a vallásos érzelemben gyökerező élő lelkiösmeret képes.

Viszont, ha az embert fájdalmak, lelki gyötrődések, sorscsapások lesúlytották, vigasztalást, megnyugvást, új küzdelmekhez új erőt semmi másban, csakis lelkiismeretünk bátorító szavában találhatunk. Örökre felejthetetlen nekem, mit e részben az emberinem egyik legnagyobb szellemóriásának következő szavai fejtenek ki:

„A tudás, hiszed, a büvös medence,
Melyből egy csepp eloltja szomjadat?
Megnyugvást soha sem leledsz te,
Ha nem ten' lelkedből fakad. —”

Szent köteleességet teljesítünk tehát tisztelt gyülekezet mindnyájan, ha lelkünk szeretetével segítjük, támogatjuk azokat, kik hivatásszerű feladatuk teljesítésében a gyermek, az ifjuság lelkében a vallásos érzést elplántálják és az egyén erkölcsi világának felépítéséhez a szükséges eszközöket biztosítják.

Ezen nemes munkában óhajtom én is új hivatásban részemet kivenni. Könnyű megígérem, mert az ígéret teljesítése lelkem hő vágyát képezi, hogy bár szerény tehetséggel, de egész meggyőződéssel, lelkem szeretetének melegevel fogok igyekezni ezen állásom követelményeinek megfelelni.

Azon helyen mondom ezt, hol éppen ma 55 éve megkeresztelttettem; azon helyen, hol az első úrvacsora áhítatának megindító emléke lelkem elé varázsolja az eltűnt ifjuság tavaszának káprázatos színpompáját. Ezen kegyeletes emlékek hatása alatt

jelentem ki, hogy mindaddig, míg az én szeretett egyházam azon utolsó szertartásban is részesítendő, melyre tőle még igényem van, egyházamnak hű fia s ma elfoglalt hivatalomban egyházamnak hű szolgája leszek.

Isten engem úgy segítse!

Gyászrovat. *Zoch Pál*, egykori trencsénmegyei esperes, volt jaszenovai, később zárjecsai s végül 10 éven át volt modori ág. h. evang. lelkész f. é. június hó 23-án a délelőtti istentisztelet sikeres elvégzése után az ő szerettei karjaiban, 58 éves korában, váratlanul szívszélhűdés következtében meghalt. A búcsúztatókat f. é. június hó 25-én d. u. 5 órakor a szépen díszített templomban, a gyászoló nagyszámú hívek, süjtött családja s rokonsága, 15 kartársa s óriási közönség jelenlétében Zsarnovitzky Gyula bazini, Farkas Gejza nagyszombati s a temetőben pedig Jurkovicz Vladimir királyfai lelkészek tartották. A sok koszorúval borított koporsóját egyideig a templomtól a temető felé kartársai vitték. A boldogult 33 évig lelkészkedett s mindenütt, ahol csak működött, buzgó egyházépítő munkaságot fejtett ki. Modorban 2 évvel ezelőtt a felvidéki tótság segítségével s egyháza áldozatkészsége folytán árvaházat létesített, mely ő benne szerető gondozóját vesztette el. Vele 5 tagú családjának önfeláldozó fenntartója, egyházának buzgó lelkiatyja s a pozsonymegyei ev. esperesség agilis papja száll sírba. Mélyen süjtött neje Krizsán Paula a trencsényi esperesnek, Krizsán Zsigmondnak a nőtestvére. Hült porai nyugodjanak békében; világosság és üdvösség legyen lelkének; áldás emlékének. Grinád, 1907. évi június hó 26-án. Krahulecz Aladár.

Magyar evangélikus egyházjog. Írta dr. *Mikler Károly*, az eperjesi evang. egyházkerületi kollégium jogakadémiájának dékánja, az egyházjog és jogtörténet tanára, tiszai egyházkerületi vil. jegyző. Budapest, Grill Károly könyvkiadóvállalata, 1907. Ára 15 korona. *Megrendelhető a szerzőnél.* Zsinati törvényeink hatályba lépte, valamint az egyházpolitikai s egyéb, egyházunkat érintő országos törvények, az egyházi szabályrendeletek megalkotása óta ilyen mű nem jelent meg s tekintve, hogy a lelkészeket, egyházifelügyelőket, egyéb egyházi tiszviselőket s a hittanhallgatókat a legrészletesebb egyházi közigazgatási és egyházunkra vonatkozó állami jogi kérdésekben tájékoztatja, beszerzését jó lélekkel ajánljuk. Az egész mű egy kötetben 771 lapra terjed. Megrendelhető az összeg előzetes beküldése mellett vagy utánvételre. 27—33

Pályázatok.

Káplánt keres sürgősen alulírott.

Fizetés 40 korona havonként, teljes ellátás módsáson kívül és a begyűlendő stóla-jövedelem $\frac{1}{3}$ -da, a mi körülbelül 150 korona.

Teendők: A lelkész helyettesítése és vallástani tanítás hetenként 4 órában.

Az istentisztelet nyelve német.

Az állás azonnal elfoglalható.

Mramorák, (Temesmegye) 1907. június 10.

Scultéty Sándor,
ág. h. evang. lelkész.

3—3

Pályázat.

Az iglói ág. hitv. evang. főgimnázium fentartó hatósága pályázatot hirdet az 1907/8-ik tanévre egy választás útján betöltendő **helyettes tanári tanszékre.**

Pályázhatnak a mennyiségtan és természettanra képesített ág. hitv. evang. tanárok vagy ezen szakra készülő tanárjelöltek.

Fizetés havi előleges részletekben folyósítandó 1600 korona.

A kellően felszerelt kérvények alulírt egyházfelügyelőhöz *folyó évi augusztus 10-ig* küldendők be.

Iglón, 1907. évi jun. 23-án.

Topscher György,
kir. tanácsos, egyházfelügyelő.

Pályázati hirdetés.

A szarvasi ág. hiv. ev. tanítóképzőintézet, mely legközelebb a bányai egyházkerület tulajdonába fog átmenni, két tanári állást nyit, mely *1907. szept. elsején elfoglatandó.* Pályázók csak ág. hiv. ev. vallásuk lehetnek.

Az első tanári állás munkaköre a vallástan és a neveléstaniak feldolgozása és a gyakorló iskola ellenőrzése. Előnye van oly pályázónak, ki teológiát végzett gimnáziumi vagy tanítóképzőintézeti okleveles tanár.

A második tanári állással a földrajz és természetrajz s ezekkel rokonságban álló tantárgyak feldolgozása jár, elsőbbsége lesz annak, ki ezek mellett a német nyelv tanítására is vállalkozik.

Mindkét tanári állás 1400 korona törzsfizetés és 200 k. lakáspénzzel van díjazva, mely összeget a tanítóképző pénztára havi előleges részletekben fizet. A szerény díjazást okleveles tanárok alkalmazása esetén az állam fizetési pótlékkal egészíti ki.

Nyugdíj: az 1894. évi XXVII. t.-c. értelmében. A megválasztott tanár a próbaév után véglegesíthető.

A pályázat határideje 1907. július hó 20. A kellő okiratokkal felszerelt kérvények Benka Gyula tanítóképzői igazgatóhoz küldendők.

Szarvas, 1907. június 18.

Benka Gyula,
igazgató.

2—2

Előkelő, vidéki nagybirtokoshoz magántanuló mellé — esetleg az egész gymnásiumi oktatásra — megfelelő képzettséggel bíró *nevelő kerestetik* szeptember elejére. Megkívánatik kellő komolyság, jó modor és hogy az illető nevelni tudjon, tehát elsőrendű erő legyen. Ajánlatokat fizetési igény megjelölésével „Komoly nevelő” jelige alatt a kiadóhivatal továbbít.

2—1